

Podmienky súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie v prípade výstavby a rekonštrukcie predškolských zariadení

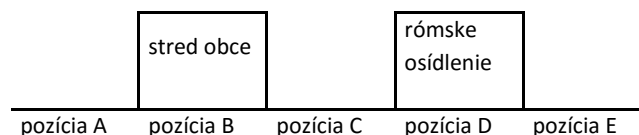
1. Pri realizácii projektu sa musia prioritne realizovať aktivity smerujúce k desegregácii, degetoizácii a destigmatizácii, a to prostredníctvom splnenia nasledovných podmienok:

- Zabezpečiť deťom z MRK prístup k vysoko kvalitnej službe v oblasti predškolskej výchovy, pričom sa preferujú riešenia ktoré sú inkluzívne a zároveň v blízkosti rodín.ⁱ
- Zabezpečiť deťom z MRK prístup k predškolskému zariadeniu tak, aby nedochádzalo k prehlbovaniu segregácie, stigmatizácie a getoizácie. **Akceptovateľné sú projekty, len ak výrazne znížia sociálnu vylúčenosť v jednej z hore uvedených troch oblastiach, a zároveň nezhoršujú vylúčenosť v ostatných dvoch.**ⁱⁱ Snahou žiadateľa by malo byť dosiahnutie pozitívnej zmeny vo viacerých z hore uvedených oblastí.
- V procese predškolského vzdelávania prijať opatrenia pre zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania.ⁱⁱⁱ
- Doplniť projekt o ďalšie aktivity naplňajúce princípy desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie prispievajúce k zníženiu izolácie rodín detí z MRK od ich rovesníkov.

2. Žiadateľ je povinný v ŽoNFP (časť 7.2 formulára ŽoNFP) popísať:

- pozíciu** navrhnutého predškolského zariadenia ku koncentrácii/ koncentráciám MRK v obci, ako aj centru obce;

Keďže primárny dôraz sa kladie na poskytnutie kvalitnej predškolskej prípravy je prípustné stavať objekty v pozícií B,C pozícia A, D a E je prípustná len v krajných situácií prípadoch kedy je fyzicky nemožné zvoliť inú lokalitu, prípadne zariadenie predškolskej prípravy absentuje úplne, zároveň ale je garantované a detailne popísané akým spôsobom sa zabezpečí fyzické dochádzanie detí vo veku od 3-6 rokov do predškolského zariadenia v rámci celej obce. Napríklad formou sprevádzania, autobusovej dopravy a tak podobne.

- ako bude zabezpečená **dostupnosť** k predškolskému zariadeniu pre detí z MRK;
- aké **opatrenia**, programy v rámci predškolského vzdelávania budú prijaté pre zabezpečenie **inkluzívneho vzdelávania**;ⁱⁱⁱ
- akými **ďalšími aktivitami** bude výstavba/ rekonštrukcia predškolského zariadenia doplnená, aby projekt prispel k desegregácii, destigmatizácii a degetoizácii;

Žiadateľ je povinný popísať, aké opatrenia budú prijaté pre zabezpečenie, aby intervencie nevedli k väčšej koncentrácii MRK na okraji spoločnosti.

Pod týmito opatreniami sa myslí napr. komunikácia aktivít a úspechov smerom k majorite. Výraznou formou prispievajú aj aktivity, ktoré akcentujú ochotu členov marginalizovanej komunity pracovať na zlepšení ich situácie, napríklad projekty so zapojením komunity využitím sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní, dobrovoľné aktivity fyzicky zlepšujúce okolie, čistenie verejného priestranstva, budovanie/obnova detských ihrísk a podobne.

- e) **či a ako projekt ovplyvňuje segregáciu detí z MRK v obci** – ako sa mení priestorové riešenie predškolskej výchovy detí z MRK;

Intervencie nemôžu viesť k ďalšej fyzickej izolácii, pokiaľ ide o rastúcu vzdialenosť od majoritných vidieckych/mestských komunit alebo vytváranie nových fyzických bariér.

- f) **či a ako projekt ovplyvňuje stigmatizáciu detí z MRK v obci** – či výstavba predškolského zariadenia znižuje rozdiel v životných podmienkach MRK a majority;

Odporúča sa prihliadať na dve roviny. (1) Prvá je obmedzenie výskytu stigmatizovaného správania v oblasti vzdelávania. Zabezpečenie prístupu k adekvátnemu vzdelaniu, prístupu ku kvalitnej predškolskej príprave, bezpečný a dostupný prístup, zabezpečenie hygienickej nezávadnosti prostredia a celkovej úrovne čistoty a upravenosti, zabezpečenie rovnosti a inkluzívnosti vzdelávacieho prostredia. (2) Druhá je zabezpečenie práce s majoritou s cieľom oslabenia predsudkov voči marginalizovaným komunitám žijúcim v nevyhovujúcich podmienkach a zníženie rozdielu medzi komunitami. Žiadateľ je povinný popísať aké konkrétne opatrenia budú prijaté na odstránenie stigmatizácie s ohľadom na MRK ako aj majoritu v obci.

- g) **či a ako projekt ovplyvňuje getoizáciu MRK v obci** – či prostredníctvom výstavby sa pozitívne mení charakter lokality, kde žije MRK;

Žiadateľ je povinný popísať kroky, ktoré povedú k revitalizácii a obnove vonkajších priestorov ako ak doplnkové služby sociálnej inklúzie. Žiadateľ je povinný popísať aké opatrenia budú prijaté na odstránenie getoizácie a zabránenie javom getoizácie.

Pre splnenie podmienky súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie

ŽoNFP musí spĺňať podmienky uvedené v bode 2.

INFORMÁCIA O INKLUZÍVNOU VZDELÁVANÍ

Kľúčovú úlohu pri postupnom zlepšovaní životnej úrovne má zvyšovanie vzdelanostnej úrovne. Vzdelanie znamená vyššiu možnosť pracovného uplatnenia, následne dôstojnejšie životné podmienky a vyšší životný štandard. Vzdelanie znamená tiež vyššiu hodnotu človeka, uznanie a úctu ostatných členov spoločnosti.

Akákoľvek forma diskriminácie, vrátane segregácie, je zakázaná Ústavou SR, antidiskriminačným zákonom a zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“) v znení neskorších predpisov.

Výchova a vzdelávanie sa riadi školským zákonom, ktorý upravuje princípy, ciele, podmienky, rozsah, obsah, formy a organizáciu výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach.

Výchova a vzdelávanie v zmysle školského zákona je založená na princípoch:

- rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie,
- zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie,
- slobodnej voľby vzdelávania s prihliadnutím na očakávania a predpoklady detí a žiakov v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy,

¹ princípy výchovy a vzdelávania sú uvedené v §3 školského zákona

- prípravy na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,
- posilnenia výchovnej stránky výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom všetkých vyučovacích predmetov, ale aj špecifickými výchovnými zamestnaniami zameranými na rozvoj citov a emócií, motivácie a záujmov, socializácie a komunikácie, na sebakontrolu a sebariadenie, na mravné hodnoty a tvorivosť,
- vyváženého rozvoja všetkých stránok osobnosti dieťaťa a žiaka v školskom vzdelávaní.

Dieťa alebo žiak má v zmysle školského zákona právo na:

- rovnoprávny prístup ku vzdelávaniu,
- individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav v rozsahu ustanovenom školským zákonom,
- úctu k jeho vierovyznaniu, svetonázoru, národnostnej a etnickej príslušnosti,
- poskytovanie poradenstva a služieb spojených s výchovou a vzdelávaním,
- organizáciu výchovy a vzdelávania primeranú jeho veku, schopnostiam, záujmom, zdravotnému stavu a v súlade so zásadami psychohygiény.

Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami² má právo na výchovu a vzdelávanie s využitím špecifických foriem a metód, ktoré zodpovedajú jeho potrebám, a na vytvorenie nevyhnutných podmienok, ktoré túto výchovu a vzdelávanie umožňujú vrátane špeciálnych učebníc a špeciálnych didaktických a kompenzačných pomôcok.

Požiadavky na úpravu podmienok, obsahu, foriem, metód a prístupov vo výchove a vzdelávaní pre dieťa alebo žiaka, ktoré vyplývajú z jeho zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, uplatnenie ktorých je nevyhnutné na rozvoj schopností alebo osobnosti dieťaťa alebo žiaka a dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti, je v zmysle školského zákona potrebné zabezpečiť a uplatňovať pre všetky deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vrátane detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Inkluzívne vzdelávanie

UNESCO definuje inkluzívne vzdelávanie ako proces reagujúci na rôznorodosť potrieb všetkých detí a žiakov a to prostredníctvom zvýšenia ich účasti na vzdelávaní. Ide o právo každého jednotlivca na prístup ku vzdelaniu čo najvyššieho stupňa a kvality, založenom na morálnych hodnotách, pri ktorom škola rešpektuje individuálne osobitosti človeka a osobitosti pramienice z jeho príslušnosti k určitej skupine.

Inkluzívne vzdelávanie predstavuje spôsob edukácie v bežných školách, ktorého podstatou je právo každého dieťaťa na kvalitné vzdelanie, s kladením dôrazu na búranie bariér v školstve, ktoré znemožňujú rovnocenný prístup ku vzdelávaniu.

Inklúzia vyžaduje viac než len fyzickú prítomnosť dieťaťa a zahŕňa nutnosť transformovať školy, ich učebné osnovy, spôsoby hodnotenia, pedagogické metódy a podporné programy tak, aby boli všetci žiaci a žiačky ich plnohodnotnými členmi. Cieľom je, aby celý vzdelávací systém vytváral také prostredie, kde majú študenti v rámci inkluzívneho prístupu splnené ich individuálne potreby, teda v jednej triede aj individuálny prístup.

Inklúzia vo vzdelávaní je založená na týchto predpokladoch a procesoch:

- Všetci žiaci a pracovníci školy sú rovnako dôležití.
- Zvyšovanie miery zapojenia žiakov (znižovanie miery vyčlenenia) do školskej kultúry, vzdelávacieho procesu a komunity.
- Zmena školskej kultúry, politiky a praxe tak, aby bola zohľadnená rôznorodosť žiakov.
- Odstraňovanie prekážok v učení a zapojenie všetkých žiakov, teda nie len tých, ktorí sú označení ako žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- Využívanie skúseností z konkrétnych prípadov prekonávania prekážok v prístupe a zapojení tak, aby z nich mohli čerpať aj ostatní žiaci.
- Vnímanie rozdielov medzi žiakmi ako inšpirácia pre podporu učenia a nie ako problém, ktorý je potrebné riešiť.
- Uznávanie práva žiakov na vzdelávanie v mieste kde žijú.

² Práva dieťaťa a žiaka sú uvedené v §144 školského zákona

³ §144 ods. 2 a 3 školského zákona

- Skvalitňovanie škôl pre potreby žiakov a aj učiteľov.
- Vyzdvihovanie úlohy škôl pri budovaní spoločnosti a rozvoji hodnôt nie len pri zvyšovaní výkonov žiakov.
- Podpora vzájomne prospešných vzťahov medzi školami a okolitou komunitou.

Príklady inkluzívnych opatrení vo výchove a vzdelávaní:

- využívanie asistenta učiteľa;
- využívanie odborných zamestnancov podľa potrieb detí a žiakov (školský psychológ, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd atď.);
- využívanie celodenného výchovného systému;
- využitie rómskeho jazyka v školskom prostredí;
- multikultúrna výchova;
- individuálna integrácia;
- opatrenia na zlepšenie dochádzky, správania a vzdelávacích výsledkov;
- poradenská a osvetová činnosť pedagogických zamestnancov škôl pre zákonných zástupcov detí a žiakov a pod.

ⁱ EK, Guidance for Member States on the use of European Structural and Investment Funds in tackling educational and spatial segregation, strany 3, 6 a 11.

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2015/guidance-for-member-states-on-the-use-of-european-structural-and-investment-funds-in-tackling-educational-and-spatial-segregation

ii **USVRK, Metodika 3D verzia 2018**, http://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/publikacie/metodicky-vyklad.pdf

iii K **inkluzívnemu vzdelávaniu** viď aj: **Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy**, Vybrané témy a stratégie, Lipnická M., 2014 <http://nprmk2.mpc-edu.sk/sites/default/files/Inkluzivne-vzdelavanie.pdf>
Pedagogický model inkluzívneho vzdelávania v základných školách, Autorský kolektív, Prešov 2014, <http://nprmk2.mpc-edu.sk/sites/default/files/Inkluzivne-vzdelavanie.pdf>

Metodika podporujúca inkluzívne vzdelávanie v školách, Bagalová Ľ., Bizíková Ľ., Fatulová Z., Bratislava 2014 http://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/projekty/eea_grants/metodika-podporujuca-inkluzivne-vzdelavanie-skolach.pdf